

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีแนวทางในการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพและเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลสำหรับการนำพาประเทศก้าวสู่การมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง อุดมการณ์สำคัญของการศึกษาคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาคน ให้มีคุณธรรมนำความรู้ และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 13) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ได้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และคุณธรรม จริยธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (ธีรพงษ์ มหาวิโร, 2550, หน้า 46)

ซึ่งการศึกษาสภาพในสังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีผลกระทบต่อเยาวชนโดยตรงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่า โลกปัจจุบันและอนาคตเป็นโลกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข่าวสาร ข้อมูล หรือวิทยาการสมัยใหม่โดยแท้ ซึ่งบางครั้งนิยมเรียกว่า “โลกยุคดิจิทัล” เป็นสังคมเทคโนโลยี เป็นสังคมนานาชาติไร้พรมแดน เป็นสังคมเศรษฐกิจการค้าแบบเสรี แข่งขันหากำไรสูงสุดกับกลุ่มเยาวชนโดยการโฆษณาสร้างค่านิยมให้เป็นผู้บริโภคแบบไร้ขีดจำกัด มีความเสื่อมมากมายเข้ามากับความเจริญ เป็นสังคมตัวใครตัวมันมากขึ้น ทำให้เยาวชนมีทางเลือกไม่จำกัด เต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ อย่างมากที่กำลังรุมเร้าคนไทยในขณะนี้ เช่นปัญหายาเสพติด อาชญากรรม โสเภณีเด็ก แหล่งเสื่อมโทรม การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง การไม่เคารพระเบียบกฎหมาย ปัญหาแหล่งอบายมุข แหล่งเร่ร่อน เป็นหลักฐานที่ประจักษ์โดยทั่วไปให้เห็นถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการปลูกฝังอบรมจริยธรรมของศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว หากไม่แก้ไขอย่างจริงจังภาวะวิกฤติของสังคมจะยิ่งรุนแรงหนักขึ้นเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้า (นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข, 2545, คำนำ)

จากที่ประเทศไทยมีปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองนั้น คนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ามีสาเหตุมาจากการศึกษา โดยให้เหตุผลว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังด้อยการศึกษา การศึกษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคคล ถ้าขาดบุคคลที่มีความรู้ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาการศึกษา

จึงเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนล้นพื่อเหมาะกันทุก ๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (กนกวลี ชูชัยยะ, และ กฤษฎา บุญยสมิต, 2545, หน้า 67)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมา ระบบการศึกษามีการจัดระบบที่ผิดพลาดดังที่ท่าน พุทธทาสภิกขุ (2536, หน้า 8) ได้กล่าวว่า การศึกษาตามแผนปัจจุบัน ละเลยบทเรียนทางศีลธรรม การศึกษาที่ไม่มีบทเรียนทางศีลธรรมไม่เป็นภาคจริยศึกษาย่อมไร้ประโยชน์ และอาจเป็นอันตรายของสังคมอีกด้วย ศาสตร์ทั้งหลายที่มนุษย์กำลังเรียนอยู่ในโลกนี้ เรียนเพื่อจะไปเป็นเครื่องมือ หรือเป็นอุปกรณ์ของเทคโนโลยี ไม่เคยนำไปใช้เป็นอุปกรณ์ของความสว่างไสวทางวิญญาณ ซึ่งเป็นมรดกของชาวตะวันออก ปุ่ย่าตายาย ของเราไม่เคยประสบความสำเร็จหรือปัญหายุ่งยากทางศีลธรรม เพราะเขายึดในหลักความสว่างทางวิญญาณ คือพระธรรม หรือศาสนา การศึกษาแผนปัจจุบันของไทย ตามแบบแผนฝรั่งเลยเป็นเรื่องของวัตถุไปหมด และกลายเป็นเงื่อนไขปัญหาให้กับเยาวชน

สถาบันการศึกษาต่างๆ จึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 1 มาตรา 6 ความว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หมวด 4 มาตรา 23 ความว่า “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา” มาตรา 24(4) ความว่า “การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 5-14)

นักเรียนปัจจุบันนี้ส่วนมากยังขาดคุณธรรม จริยธรรม ด้านศีลธรรม โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ เป็นอย่างมาก ซึ่งนอกจากครอบครัวจะมีบทบาทในการเลี้ยงดูกล่อมเกล่าเด็กแล้ว เมื่อมาอยู่ในโรงเรียน ครูไม่ได้เป็นเพียงผู้ให้ความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กอีกด้วย คุณธรรมจริยธรรมนับว่าเป็นรากฐานของพฤติกรรมมนุษย์ และการที่จะให้ผู้เรียนนำคุณธรรม จริยธรรมใดๆ ไปปฏิบัติจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในคำสอนนั้น ไม่ใช่เป็นการท่องจำ ผู้เรียนควรตอบคำถามให้ได้ว่า ทำไม

ต้องยึดถือหลักธรรมข้อนั้น หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นอย่างไร หากมีปัญหาเกิดขึ้นควรทำอย่างไร (ศรีนทร เศรษฐการุณย์, 2549, หน้า 73 – 74)

ความมีวินัย และความรับผิดชอบ คือการรักษาคุณธรรมที่เป็นความดีงามสูงสุดโดยที่ไม่ต้องมีใครมาบังคับไม่ต้องมีใครมากำหนด แต่เป็นการรักษาคุณธรรมด้วยใจด้วยตัวของเขาเอง ดังนั้นการตระหนักว่าวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบมีความสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางยุคกระแสนวัตกรรม คนที่มีวินัยในตนเองจะเป็นคนที่รู้จักตนเอง ไม่สร้างปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองมิให้ทำผิดกฎ ระเบียบ ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงามที่สังคมได้กำหนดไว้ เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ วินัยที่ดีจะต้องมาจากจิตสำนึกของแต่ละคนโดยมิต้องมีกฎเกณฑ์ใดๆ มาบังคับการสร้างเสริมและการพัฒนาการมีวินัยในตนเองต้องเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในตน (โกวิท ประวาลพุกฤษ์, 2548, หน้า 124)

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2551, หน้า 5) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมในการให้ความรู้ต่อผู้เรียนที่ดีคือ การเตรียมทั้งกายและใจ ก่อนที่จะเรียนรู้อะไรต่างๆ คือ ความเป็นองค์รวมของชีวิตของตนเอง ผู้อื่นและทุกสรรพสิ่งมีชีวิตเพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้เกิดการรู้เท่าทันและการตระหนักรู้ คือการเรียนรู้ ทั้งกาย ใจ และปัญญาโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และพัฒนา มิติด้านในของมนุษย์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติที่แท้ของความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ผู้อื่น สังคมธรรมชาติและสรรพสิ่ง นำไปสู่การดำเนินชีวิตและวิถีการพัฒนาที่ประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงหรือปรับพฤติกรรมที่เกิดจากภายนอกอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบในตัวนักเรียนได้

เมื่อมองจากประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นวัยที่นักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น มักจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านความมีวินัย และความรับผิดชอบอยู่เสมอ ในเรื่องการไม่ตรงต่อเวลา การไม่รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายไม่สนใจการเรียนและทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นประจำ เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ส่งผลกระทบที่ไม่เหมาะสมต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมาใช้ในการพัฒนานักเรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากภายใน โครครวญสิ่งที่เผชิญ เชื่อมโยงความรู้สึก ความคิด ความรู้แบบองค์รวม มีสติ เกิดสมาธิ เกิดปัญญาอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังความเข้าใจต่อชีวิตก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ และความรักความเมตตาต่อสรรพสิ่ง เพื่อจะได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยที่นักเรียน เป็นผู้พิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง เกิดจากจิตที่ใฝ่ดี สร้างจิตสำนึกใหม่ เพื่อช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถพัฒนาความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ นำไปสู่การเข้าใจ การยอมรับ และเคารพในตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่นต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ทำให้นักเรียนสามารถมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติต่อในชีวิตประจำวัน
2. เป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ให้กับนักเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรูปแบบการเข้าค่ายพักแรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนในเขตอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 5 โรงเรียน มีนักเรียน จำนวน 780 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่ม 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สุ่มโรงเรียน (cluster sampling) โดยวิธีการจับสลากเพื่อเลือกโรงเรียน จำนวน 1 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน ได้โรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา ขั้นตอนที่ 2 เลือกห้องเรียน 1 ห้อง จาก 3 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มห้องเรียน โดยวิธีการจับสลาก ได้ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 การให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ

2.2.2 พฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

2.2.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้เวลาการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เป็นเวลา 2 คืน 3 วัน จำนวน 20 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหา เสริมสร้างควมมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายของเนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม กระบวนการและวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

การให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย หมายถึง เหตุผลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านระเบียบวินัยที่นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำหรือไม่ กระทำสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้

การให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง เหตุผลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความรับผิดชอบที่นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำหรือไม่ กระทำสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้

พฤติกรรมด้านระเบียบวินัย หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงพัฒนาตนเองให้มีวินัย การตรงต่อเวลา มีวินัยต่อการเรียนการทำงาน มีการวางแผนในการทำงาน เห็นความสำคัญของหน้าที่ตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบวินัยและข้อกำหนด มีความเป็นระเบียบในที่สาธารณะ แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและถูกระเบียบของโรงเรียน และเห็นความสำคัญของควมมีระเบียบวินัย

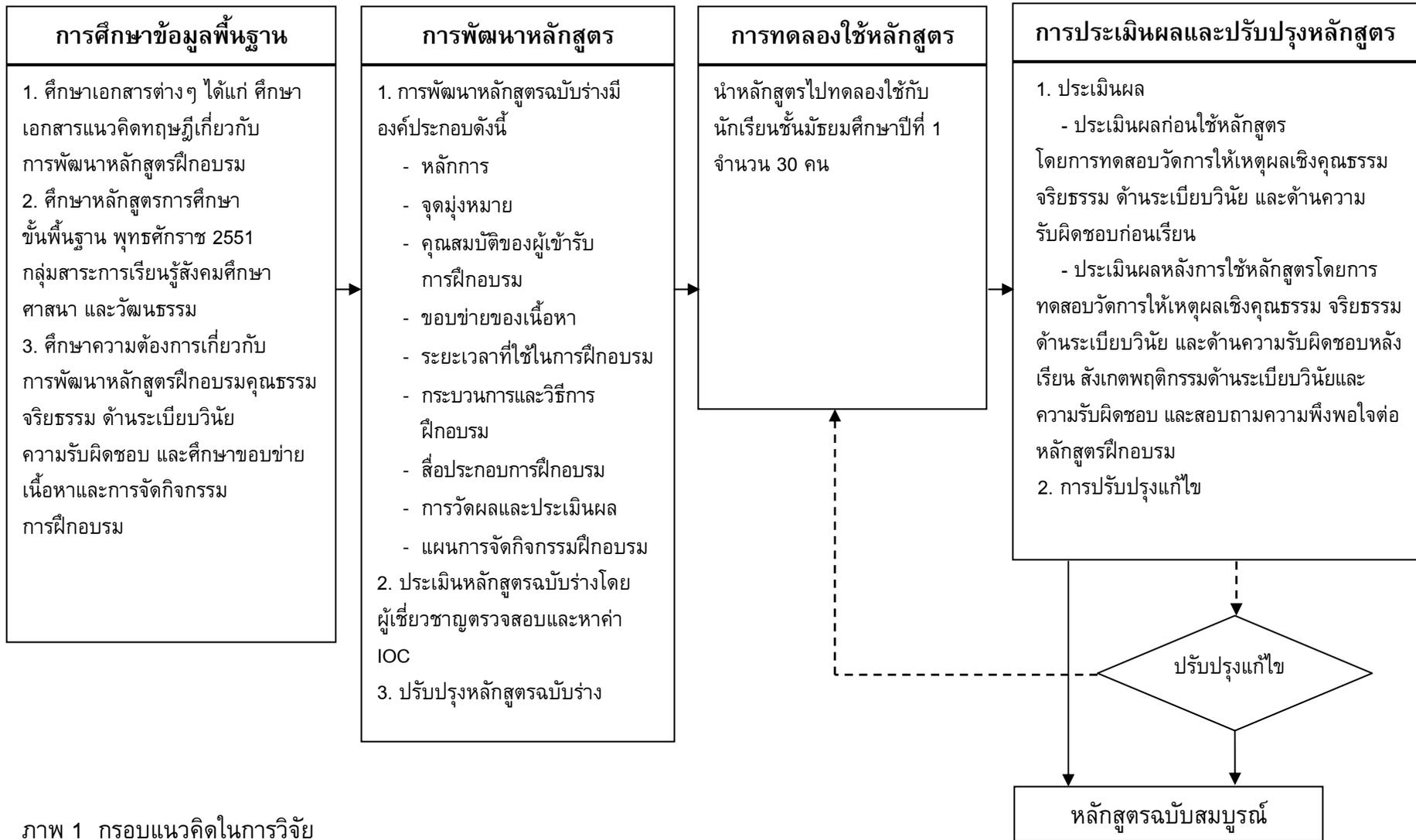
พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบในการทำงาน การปรับปรุงแก้ไขงานที่ตนเองรับผิดชอบให้ดีขึ้น ตระหนักถึงผลดีของการรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลเสียของการไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความเพียรพยายามในการทำงานให้สำเร็จ มีเจตคติที่ดีต่อความรับผิดชอบต่อตนเอง ตรวจสอบการทำงานให้มีความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ปรับปรุงแก้ไขการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบของตน

ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียน หลังจากได้รับการฝึกอบรม โดยนักเรียนมีความรู้สึกในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปได้ในทางลบหรือทางบวกก็ได้ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจากนักการศึกษาต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจากนักการศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย คือ ทาบา (Taba) (อ้างถึงใน สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, หน้า 168) ได้แบ่งการพัฒนาหลักสูตรเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ สำนวณสภาพปัญหา ความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมผู้เรียน 2) กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนหลังจากการที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ 3) เลือกรื้อหาสาระ จุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้ว 4) จัดรวบรวมเนื้อหาสาระที่ได้คัดเลือกมาจัดลำดับโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน 5) ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง 6) กำหนดสิ่งที่จะประเมินผล และวิธีการประเมินผล กาญจนา คุณารักษ์ (2540, หน้า 313) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 1) การศึกษาตัวแปรต่าง ๆ จากภายนอก ซึ่งได้แก่ ภูมิหลังของนักเรียน สังคม ธรรมชาติของการเรียนรู้ แผนการศึกษา ธรรมชาติ ทรัพยากร และคำแนะนำจากผู้ประกอบอาชีพ 2) การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) การประเมินผล นอกจากนี้แนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ยังมีผู้เสนองานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยระบุขั้นตอนต่าง ๆ เช่น จำลอง นำพา (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมวิถีไทยกับเยาวชนไทยในปัจจุบัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนหนองแค “สริกจพิทยา” อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตรโครงร่าง 2) การพัฒนาหลักสูตรโครงร่าง 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากนักการศึกษาและผู้ทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว มาสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยกำหนดแนวทางการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
2. พฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80